

Phẩm 103: NGHIỆP TRÓI BUỘC

Hỏi: Kinh nói có ba loại nghiệp: Nghiệp trói buộc nơi cõi Dục, nghiệp trói buộc nơi cõi Sắc và nghiệp trói buộc nơi cõi Vô sắc. Các loại nghiệp này là thế nào?

Đáp: Nếu nghiệp nhận thọ báo từ địa ngục đến cõi trời Tha hóa tự tại, gọi là nghiệp trói buộc trong cõi Dục. Nếu nghiệp nhận thọ báo từ cõi trời Phạm thế đến cõi trời A-ca-ni-trá, gọi là nghiệp trói buộc trong cõi Sắc. Nếu nghiệp thọ nhận quả báo từ Hư không xứ đến Phi hữu tướng phi vô tướng xứ gọi là nghiệp trói buộc trong cõi Vô sắc.

Hỏi: Nghiệp vô ký và nghiệp báo bất định không ở trong ba loại này chăng?

Đáp: Nghiệp này và quả báo đều gọi là trói buộc trong cõi Dục. Vì sao? Vì pháp này là quả báo của nghiệp ở cõi Dục.

Hỏi: Pháp của cõi Dục chẳng phải tất cả đều là nghiệp báo, thế nên chẳng đúng?

Đáp: Tất cả pháp nơi cõi Dục đều là nghiệp báo trói buộc trong cõi Dục.

Hỏi: Nếu như vậy thì luận tà của ngoại đạo cho rằng: Tất cả những thọ nhận khổ vui đều là nhân duyên của nghiệp đời trước. Lại quả báo của nghiệp nơi đời trước là thiện, bất thiện có quả báo hay chẳng có quả báo. Lại công phu tinh tấn không có tác dụng, nếu đều là nghiệp báo thì cần gì nhọc công tu? Và nếu các phiền não và các nghiệp đều là nghiệp báo thì không giải thoát được, vì nghiệp báo chẳng thể dứt hết?

Đáp: Ông nói luận tà của ngoại đạo ấy, việc này không đúng. Vì ngoại đạo nói như vậy: “Khổ vui tốt xấu chỉ là quả báo của nghiệp đời trước”. Vậy thì chẳng cần nhờ vào nhân duyên hiện tại. Mà thật sự là thấy muôn vật đều do duyên hiện tại phát sinh, như hạt giống chẳng hạn. Thế nên chẳng được nói: Tất cả đều từ nhân duyên đời trước. Lại từ nhân, từ duyên mà muôn vật được sinh ra. Như lấy hạt giống làm nhân, đất, nước, hư không, thời gian làm duyên. Nhân thức lấy nghiệp làm nhân, nhân sắc v.v... làm duyên. Vậy nên chẳng giống với luận tà của ngoại đạo. Ông nói: Quả báo của nghiệp đời trước. Điều này không đúng. Vì hiện thấy từ quả này mà có quả khác, sinh khởi liên tục. Như từ lúa sinh ra lúa. Như vậy từ quả báo sinh quả báo thì đâu có lỗi gì? Lại như kẻ bán nam và dục của loài chim sẻ, chim uyên ương v.v..., cùng với loài rắn độc v.v... sân giận. Nên biết đều là quả báo của nghiệp đời trước.

Hỏi: Nếu từ quả báo sinh quả báo thì vô cùng?

Đáp: Tôi nói nghiệp báo có ba loại: Thiện, bất thiện và vô ký. Từ thiện và bất thiện sinh quả báo. Vô ký thì không sinh nên chẳng là vô cùng. Như từ lúa sinh lúa. Trong đó, từ hạt giống của lúa sinh mầm chứ chẳng phải từ hạt bắp sinh. Như vậy, từ quả báo thiện, bất thiện sinh quả báo có khác nhau, chứ chẳng phải từ vô ký sinh quả báo. Ông nói: chẳng cần nhọc công. Tuy từ nghiệp sinh quả báo nhưng cần phải tăng thêm công lực sau đó mới thành tựu. Như nhờ được nghiệp lúa mới sinh cây lúa, như cần phải có giống lúa mới được thành. Ông nói không có giải thoát, việc này không đúng. Bậc đạt được chân trí thì các nghiệp đã diệt sạch, cũng như thiêu đốt hạt giống thì không thể sinh trở lại, nên nói không giải thoát là sai lầm. Lại các pháp sinh khởi đều lấy nghiệp làm căn bản. Nếu không có gốc nghiệp thì làm sao có thể sinh? Lại sự sinh của vạn pháp đều có phần nhất định. Như pháp này thì quyết chắc là từ thân người này sinh ra chứ không ở thân người khác. Nếu không có nghiệp làm gốc thì làm sao quyết định sự sai khác.

Hỏi: Nếu pháp chỉ từ nhân mà sinh, như từ hạt đậu sinh hạt đậu thì có lỗi gì?

Đáp: Việc này cũng lấy nghiệp làm gốc. Vì nhân duyên của nghiệp được đậu nên từ hạt đậu sinh đậu (cây đậu). Sao biết được? Ở thời cổ xưa, người tu hạnh thiện nên nếp gạo tự sinh. Vậy nên biết nghiệp làm gốc, nên từ đậu sinh đậu.

Hỏi: Số vật của chúng sinh ấy từ nghiệp đời trước sinh chăng?

Đáp: Không đúng chẳng phải số vật chúng sinh cũng lấy nghiệp làm gốc. Tất cả chúng sinh có quả báo cộng nghiệp, nghĩa là được chỗ ở, nhờ nhân duyên của nghiệp nên có đất, nhờ nhân duyên của nghiệp ánh sáng nên có mặt trời mặt trăng, do vậy biết vật sinh đều lấy nghiệp làm gốc.

Hỏi: Nếu pháp sinh đều lấy nghiệp làm gốc thì pháp hữu vi vô lậu như thế nào?

Đáp: Cũng lấy nghiệp làm gốc. Vì sao? Vì đời trước đã có sức mạnh của bố thí, trì giới... Vậy nên cũng từ nghiệp v.v... phát sinh.

Hỏi: Nếu pháp vô lậu cũng từ nghiệp sinh, thế cũng gọi là pháp trói buộc, vậy thì không được. Vì trong kinh dạy: Có pháp thọ mà không bị trói buộc.

Đáp: Pháp vô lậu do chân trí làm nhân. Do nghiệp làm nhân của duyên mà năng lực lớn mạnh nên không bị trói buộc.

Hỏi: Những nghiệp nào chịu quả báo ở cõi Dục, cõi Sắc và cõi Vô

sắc?

Đáp: Nếu tại cõi Dục, cõi Sắc, cõi Vô sắc phát khởi mười nghiệp bất thiện thì chịu quả báo ở cõi Dục.

Hỏi: Nếu ở trong cõi Sắc và Vô sắc, cũng có thể khởi mười nghiệp bất thiện chăng?

Đáp: Trong ấy cũng có thể khởi nghiệp bất thiện. Như trong kinh nói: Trong đó có tà kiến. Tà kiến chẳng phải là bất thiện sao?

Hỏi: Tà kiến trong đó là vô ký chẳng phải là bất thiện.

Đáp: Chẳng phải là vô ký. Sao biết được? Vì trong kinh Phật dạy; Tà kiến là nhân của khổ não. Người tà kiến phát khởi nghiệp thân, miệng và ý, những tạo tác vốn có đều là quả báo khổ, giống như trái mướp đắng, cả bốn đại hiện có đều là vị khổ. Như tà kiến nơi cõi Dục là bất thiện. Cõi Sắc và Vô sắc cũng lấy tướng ấy, nên cũng gọi là bất thiện vì tướng đồng nhau. Như Phạm chí Bà già bảo các Phạm thiên: “Các người chớ nên đến chỗ Sa-môn Cù Đàm. Ở đây ta có thể độ thoát cho các ông”. Ấy là phát khởi tâm, miệng bất thiện ở cõi Sắc. Lại có các Phạm thiên ở nơi kia vấn nạn Phật với các việc như vậy. Lại, người ở cõi Sắc, cõi Vô sắc cho đó là Niết-bàn. Đến khi sắp mạng chung thấy thân Trung ấm ở cõi Dục, Sắc liền sinh tà kiến nói: Không có Niết-bàn, rồi hủy báng pháp vô thượng. Thế sao chẳng phải là bất thiện? Do vậy, nên biết trong đó có nghiệp bất thiện.

Hỏi: Nếu ở trong đó có khởi nghiệp bất thiện thì nghiệp này bị trói buộc ở đâu?

Đáp: Nghiệp bất thiện chịu quả báo ở cõi Dục, nên bị trói buộc trong cõi Dục. Nghiệp thiện có cả thượng, trung, hạ. Nghiệp bậc hạ bị quả báo trong cõi Dục. Nghiệp bậc trung chịu quả báo cõi Sắc. Nghiệp bậc thượng chịu quả báo cõi Vô sắc. Lại có người cho rằng: Nghiệp thiện nhận phước báo được tóm thâu trong bốn thiên ở cõi Sắc, được phước báo thâu nhiếp trong bốn định vô sắc ở cõi Vô sắc. Ngoài ra, tâm tán loạn khác khởi nghiệp thì bị quả báo ở cõi Dục.

Hỏi: Tại sao trong đó khởi nghiệp thiện mà lại thọ báo ở cõi Dục?

Đáp: Như ở đây, thâu nhiếp tâm khởi nghiệp thiện, thì trong kia nhận quả báo. Như vậy trong kia tâm tán loạn khởi nghiệp thiện thì ở đây chịu quả báo. Lại như trong cõi Sắc, Vô sắc phát khởi nghiệp bất thiện thì thọ báo nơi cõi Dục. Trong kia nghiệp thiện cũng như vậy.

Hỏi: Nếu ở trong cõi Sắc, Vô sắc thì không thể khởi nghiệp thiện bị trói buộc ở cõi Dục?

Đáp: Ở đây không có nhân duyên này: Nếu ở cõi Dục có thể khởi nghiệp thiện ở cõi Sắc, Vô sắc nhưng ở cõi Sắc, Vô sắc lại không thể phát khởi nghiệp thiện ở cõi Dục sao? Lại các ông nói: Ở trong cõi Sắc có thể phát sinh tâm vô ký của cõi Dục. Nếu có thể sinh tâm vô ký thì sao không thể sinh tâm thiện? Lại trong kinh Phật dạy Thiên tử Thủ: “Phải niệm trụ nơi tâm thọ nhân tướng thô”. Tướng thô tức là tâm bị trói buộc nơi cõi Dục. Người này tùy theo tâm thiện lắng nghe pháp lễ kính Đức Phật, đều là ràng buộc tâm ở cõi Dục. Nếu không như vậy thì chẳng gọi là tướng thô. Lại trong ấy mong cầu phước đức của cải. Như nói: Bạch Đức Thế Tôn! Con đối với ba việc không nhàm chán biết đủ, nên sau khi chết sẽ sinh về cõi trời Vô Nhiệt. Đó là chiêm bái Phật, nghe Pháp và cúng dường Tăng. Nguyên cầu phước đức của cải là buộc tâm ở cõi Dục. Lại trong đây có niệm Phật mà chẳng cầu tài sản phước đức. Thế nên biết có thiện ràng buộc nơi cõi Dục.

